**ITS Finland ry**
Mikonkatu 9
00110 HELSINKI
www.its-finland.fi

**LAUSUNTO**

31.1.2023

**Eduskunta**
**Liikenne- ja viestintävaliokunta**

Asia: VNS 15/2022 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa.

**Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto valtioneuvoston selontekoon VNS 15/2022 vp eduskunnalle.**

ITS Finland ry on älykkään liikenteen verkosto, jonka vuoksi lausuntomme koskee ensisijaisesti älykkään liikenteen toimialaan, suoraan tai välillisesti, liittyviä näkökulmia. Viime vuosina verkostossamme ovat korostuneet älyliikennepainotusten rinnalla liikennejärjestelmän kestävyys ja erityisesti digitalisaation mahdollisuudet yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamisessa.

ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina kooten hallinnon, tutkimuksen ja elinkeinoelämän toimijat yhteen. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu yli 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tavoitteena on edistää liikenteen digitalisaation ja uusien palvelujen toteuttamisen yleisiä edellytyksiä sekä tehdä tunnetuksi tieto- ja viestintätekniikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

*Yleistä*

ITS Finland pitää kansallista ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmaa 2030 kokonaisuutena tarpeellisena, laaja-alaisena ja hyvin laadittuna.

Ilmastonmuutos, siihen sopeutuminen ja globaalit päästötavoitteet ovat muuttamassa kaikkea tekemistämme eli ilmastokysymykset eivät liity vain ilmastoon, vaan vaikutukset näkyvät muutoksina niin energia-, liikenne- kuin talousjärjestelmissäkin. Itse asiassa muutokset tulevat näkymään käytännössä kaikkialla ja kaikessa.

Liikennejärjestelmän muuttaminen päästöttömäksi on liikennesektorin suurin haaste ja toimintamallien muuttaja. Se koskettaa kaikkia liikennejärjestelmän osapuolia ja tulee vaikuttamaan paitsi liikenteeseen, myös mitä suuremmissa määrin niin kotitalouksien arkeen, elinkeinoelämän kilpailukykyyn kuin valtiontalouteenkin. Ilmastolaki auttaa suuntaamaan niin ilmastonmuutoksen hillintätoimia kuin siihen sopeu-

tumistakin. Parhaimmillaan ilmastolaki voi minimoida muutoksesta aiheutuvat kustannukset eri osapuolille ja maksimoida muutokseen sisältyvät lukuisat mahdollisuudet sekä uusille innovaatioille että laajemmin koko yhteiskunnalle. Tämä koskee sekä hillintätoimia että sopeutumistoimiakin.

Nyt lausuttavana olevaa ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmaa 2030 pidämme kokonaisuutena hyvänä, mutta näkemyksemme mukaan siinä on sellaisia prosessiratkaisuja, jotka rajaavat ja rajoittavat ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman täysimääräistä toteuttamista. Näistä haluamme korostaa erityisesti seuraavia näkökulmia:

- Ensinnäkin pidämme sopeutussuunnitelmaa liian hallintopainotteisena. Hallintopainotteisuus näkyy sekä valmistelijoiden kokoonpanossa, toimenpiteiden suuntaamisessa, että keskittymisenä ainoastaan sopeutumisen mukanaan tuomiin riskeihin. Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa yritysten roolia tulisi nostaa huomattavasti. Tämä saisi yritykset mukaan tuottamaan tietoa sopeutumisen tarpeista ja innovoimaan uusia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen luo myös mahdollisuuksia suomalaiselle osaamiselle.

- Hallintopainotteisuuden lisäksi kytkentä ilmastonmuutoksen hillintään jää varsin vähäiseksi. Uuden ilmastolain näkökulmasta katsottuna ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen ovat kytköksissä toisiinsa, ja tämän tulisi näkyä myös sopeutumissuunnitelmassa. Tässäkin yritysten mukaan ottaminen aktiivisina toimijoina voisi tuottaa uudenlaisia ratkaisuja, jotka palvelisivat sopeutumissuunnitelman päämääriä.

*Ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma ja liikenne*

Liikennesektorin tavoitteita ja toimenpiteitä tarkastellaan luvussa ”2.5.4.2 Tavoite 7: Liikenne- ja viestintäinfrastruktuuri”.

Liikennesektorin tilannekuva oli kuvattu koko liikennejärjestelmän näkökulmasta ja se oli kaiken kaikkiaan tiivis, mutta kattava. Siinä oli hyvin tunnistettu myös yritysten rooli ja vaikutukset elinkeinoelämälle. Samoin tarve lisäresursseille oli tuotu realistisesti esille.

Esitetyt toimenpiteet olivat ymmärrettäviä ja perusteltuja, mutta korostaisimme erityisesti toimenpiteen ”7.2 Kehitetään liikennejärjestelmän ja liikenne- ja viestintäverkkojen tietoperusteista päätöksentekoa ja toimintamalleja” resurssointia. Nyt toimenpide on suunniteltu toteutettavaksi virkatyönä, mutta mukaan tulisi kytkeä yritysten osaaminen erilaisissa nykyaikaisissa tiedonkeruun ja analysoinnin menetelmissä. Suomalaisissa yrityksissä on maailmanluokan osaamista mm. konenäköön ja laserskannaukseen perustuvissa tiedonkeruun ja analysoinnin menetelmissä. Näiden avulla voisimme pitkäjänteisemmin ja kustannustehokkaammin suunnitella liikennesektorin toimenpiteitä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tilanteessa, jossa tiestön korjausvelka lähestyy ja kahta miljardia euroa.

Esimerkiksi Väyläviraston tuottama liikenteen strateginen tilannekuva olisi hyvä työkalu myös ilmastonmuutoksen sopeutumista edistämään, mikäli sitä täydennettäisiin edistyksellisellä sopeutumisen tilannekuvalla.

**ITS Finland ry**
Mikonkatu 9
00110 HELSINKI
www.its-finland.fi

**LAUSUNTO**

31.1.2023

ITS Finlandin näkökulmasta haluaisimme nostaa sopeutumissuunnitelman osalta esille seuraavat näkökulmat:

- Ilmastomuutos ja siihen sopeutuminen luovat valtavat mahdollisuudet uusien innovatiivisten ratkaisujen synnyttämiselle. Nämä mahdollisuudet tulisi ottaa huomioon riskien rinnalla.
- On mahdollistettava yksityisen sektorin osallistuminen ratkaisujen luomiselle. Sopeuttamistoimenpiteet mahdollistavat innovatiivisten kokeiluympäristöjen luomisen.
- Innovaatiotoiminnalle ja tutkimukselle tulee varata resursseja ja rahoitusta tulevien sopeuttamisratkaisujen luomiseksi ja suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Innovatiivisilla ratkaisuilla voidaan toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ennakoiden, vaikuttavammin ja kustannustehokkaammin.
- Kansainväliseen yhteistyöhön on kiinnitettävä huomiota – kyseessä on mitä suuremmissa määrin globaali toimintakenttä
- Jatkossa kiinnitettävä huomiota ja tehtävä lisätarkastelua varsinkin osaamisen kehittämisen sekä julkisen sektorin ja yksityissektorin yhteistyön kehittämisen osalta

*Lopuksi*

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on hyvin viranomaisvetoista. Elinkeinoelämä on mukana lähinnä objekteina eikä niinkään subjekteina. Suomessa on liikennealalla ja sitä tukevilla toimialoilla toimi noin 31 000 yritystä, jotka työllistivät arviolta 175 000 henkilöä. Tilastokeskus arvioi näillä markkinoilla toimivien yritysten liikevaihdoksi yli 70 mrd. euroa vuonna 2019 eli selvästi enemmän kuin koko valtion budjetti. Nykyään liikennejärjestelmän operointi on käytännössä täysin yritysten toteuttamaa. Samoin liikennealan keskeiset kehitysteemat, kuten esimerkiksi digitalisaatio, tekoäly, kyberturvallisuus, automaatio, sähköistyminen ja 5G ovat pitkälti riippuvaisia yksityisen sektorin tuotekehityksen etenemisestä.

Suunniteltaessa Suomen kansallisia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa tulisi käydä aktiivista vuoropuhelua yritysten ja julkisten toimijoiden kesken samanlaisessa yhteistyön ja luottamuksen hengessä, kuin huoltovarmuusasioissa, jossa eri osapuolet työskentelevät tiiviisti yhteisen asian hyväksi. Isossa kuvassa ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja huoltovarmuus ovat saman asian eri ulottuvuuksia.

Kunnioittavasti,



Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry